

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В період воєнного стану в Україні значення місцевих бюджетів значно зросло не лише в розрізі забезпечення повноцінного розвитку окремих територіальних одиниць, але також для гарантування фінансової безпеки нашої держави загалом. Так, органи місцевого самоврядування фінансують різноманітні заходи, пов'язані із повномасштабною військовою агресією росії проти України, зокрема: потреби територіальної оборони; продовольства для населення; вивезення цивільного населення із місцевості, де ведуться бойові дії, та небезпечних територій у безпечні місця; облаштування місць розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання та забезпечення належних умов для релокованих підприємств. Окрім того, значно збільшилося навантаження на місцеві бюджети через необхідність забезпечення безпечних умов функціонування комунальних медичних та освітніх закладів, ремонту пошкоджених та відбудови зруйнованих комунальних установ, а також через необхідність запровадити автономне та економне опалення таких закладів [1].

З початком російського вторгнення, доходи бюджету суттєво знизилися через припинення підприємницької та зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Зріс дефіцит бюджету, а також виникли проблеми з обслуговуванням державного боргу. Загалом змінилися умови формування і виконання державного та місцевих бюджетів. Дослідженням встановлено, що найбільшу частку бюджетних надходжень у 2022 році склали міжнародні гранти (дарунки) від країн-партнерів та міжнародних інституцій. Аналіз розподілу видатків свідчить, що кошти місцевих бюджетів спрямовані на фінансування дошкільної та загальної середньої освіти, як за рахунок власних коштів, так і освітньої субвенції з державного бюджету. Натомість, сектор безпеки, виплата пенсій, допомога внутрішньо переміщеним особам, компенсації, грошове забезпечення та інше фінансувалося за рахунок коштів Державного бюджету України [2].

Для підвищення фінансової спроможності місцевих бюджетів варто зазначити такі напрями: приєднання коштів структурних фондів ЄС, міжнародних грантів та решту донорів міжнародних фінансів; на час воєнного стану зупинити плату боргів місцевими органами влади; підтримувати діяльність підприємств, що дає змогу створити додаткові робочі місця, що призводить до податкових надходжень; стимулювати кредитну активність вітчизняних банків як одного із фінансових джерел відновлення інфраструктури, лікарень, житлових будинків, що постраждали під час бойових дій; ліквідувати борги комунальних підприємств (створені до реформи бюджетної децентралізації) для формування позитивних кредитних рейтингів муніципалітетів і створення перспективи залучення міжнародних позик [3].

В результаті дослідження тенденцій формування та виконання місцевих бюджетів було визначено основні напрями підвищення їх фінансової самостійності, зокрема: збільшення обсягів власних надходжень місцевих бюджетів, перш за все місцевих податків, що можливо за покращення виробничих можливостей суб'єктів господарювання; зменшення обсягів міжбюджетних трансфертів, які посилюють залежність місцевого рівня; оптимізація існуючих механізмів акумулювання ресурсів; зростання ресурсів місцевих бюджетів можливе шляхом застосування боргового механізму випуску муніципальних облігацій, кошти від реалізації яких можуть набувати цільового характеру. Визначені кроки дозволять підвищити рівень незалежності місцевих бюджетів, покращити якість наданих суспільних послуг та прискорити соціально-економічний розвиток регіонів. Окрім того, резервом місцевих бюджетів може стати обсяг реверсних дотацій, що передбачений для вилучення до Державного бюджету України. Пропонуємо такі обсяги залишати в бюджеті територіальних громад, виключно за умови спрямування їх на заходи енергоефективності, у т.ч. на відновлення об'єктів енергетичної інфраструктури, які пошкоджені унаслідок масових обстрілів. Це сприятиме не лише подоланню поточних викликів воєнного часу, але й слугуватиме повоєнній відбудові регіонів, які постраждали від агресії рф. [1].

Список використаної літератури

1. Ватаманюк-Зелінська У.З., Штундер І.М., Гаврилюк С.О. ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.4.9>
2. Радіонов, Ю. (2023). ФОРМУВАННЯ І ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Економіка та суспільство*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-55>
3. Small business support in the territories in a decentralized environment / Vatamaniuk-Zelinska U. Z., Tkachova N. M., Dankevych Y. M., Yemets O. I., Stasiv O. F. *Revista San Gregorio*. 2021. no. 44. URL: <https://revista.sangregorio.edu.ec/index.php/REVISTASANGREGORIO/article/view/1596/17-uliana>